

רות (מ)

[א](#) [ב](#) [ג](#) [ד](#)

פרק-א

רות

[א] ויהי בימי שפט השפטים ויהי רעב בארץ ויגדף איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב הוא ואשתו ושני בניו:

רש"י ויהי בימי שפט השופטים. לפני מלך מלך שאלו שהיו הדורות מתפרנסים על ידי שופטים ובימי אצלן היה שאמרו רבותינו אצלן זה בועז וילך איש. עשיר גדול היה ופרנס הדור ולא מארץ ישראל לחולה לארץ מפני כרות העין שהיתה עינו כרה בעניי' הבאים לדוחקו לכך נענש: (רש"י)

[ב] ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים מבית לחם יהודה ויבאו שדי מואב ויהיו שם:

רש"י אפרתים. חסובים וכן (שמאל א א) בן תוחו בן לוף אפרתי אבגי"נום, ראה חסבותו שהרי השיא עגלון מלך מואב את בתו למחלון לאמר מר רות בתו של עגלון היתה, ד"א אפרתים בית לחם קרויה אפרת : (רש"י)

[ג] וימת אלימלך איש נעמי ותשארה היא ושני בנייה:

רס"י איך נעמי. למה נאמר מכאן אמרו אין איך מת אלל לאסתו (ואמר איך נעמי כלומר לפי שהוא היה איך נעמי וקולט עליה והיא טפלה לו לכן פגעה בו מדת הדין ולל (בה) : (רס"י)

ד וישאו להם נשים מאביות שם האחת ערפה ושם השנית רות וישבו שם פעשאר שנים: **ה** וימותו גם שניהם מחלון וכליון ותשאר האשה משני ילדיה וימאשה:

רס"י גם שניהם. מהו גם בתחלה לקו בממונס ומתו גמליהם ומקניהם אח"כ מתו גם הם : (רס"י)

ו ותקם היא וכלתיה ותשב משדי מואב כי שמעה בשדה מואב כי פקד יהוה את עמו לתת להם לחם: **ז** ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתת כלתיה עמה ותלקנה בדרך לשוב אל ארץ יהודה:

רס"י ותלל מן המקום. למה נאמר הרי כבר נאמר ותשב משדה מואב ומהיכן תשוב אם לא תלל מן המקום שהיתה שם אלל מגיד שיחית לדיק מן המקום ניכרת ועושה רושם פנה זיוה פנה הדרה פנה שבה של עיר וכן (בראשית כה) וילל יעקב מבאר שבע : (רס"י)

ח ותאמר נעמי לשתת כלתיה ללנה שבנה אשה לבית אמה (יעשה) יעש יהוה עמכם חסד כפאשר עשיתם עם המתים ועמדי: **ט** יתן יהוה לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה קולן ותבקנה: **י** ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמד: **יא** ותאמר נעמי שבנה בנתי למה תלקנה עמי העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים: **יב** שבנה בנתי לכן כי זקנתי מהיות לאיש כי אמרתי יש לי תקנה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים:

רס"י כי זקנתי מהיות לאיש. שאנשלו לו ואוליד בנים ותנשאו להם שאינם אסורים לכם ואינכם אסורים להם משום אשת אחיו שלל היה בעולמו שאינה זקוקה ליבם לפי שלל היו למחלון וכליון קדושין בהן שנכריות היו ולל נתגיירו ועכשוו הן באות להתגייר כמו שנאמר כי אתך נשוב לעמד מעתה נהיה לעם אחד : כי אמרתי יש לו תקוה. כי אפילו אמר לי לבי

יש לי תקווה לינשא עוד וללדת בנים : וגם הייתי הלילה לאיש. ויותר מכן
אפילו הריתי הלילה זכרים : וגם ילדתי בנים. או אפילו כבר ילדתי בנים
: (רש"י)

יג הִלְהוּ תִשְׁבְּרָנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ הִלְהוּ תִעַגְגָּנָה לְבַלְתִּי הָיִיתָ לְאִישׁ אֵל
בְּנִתִי כִּי מֵר לִי מְאֹד מִכֶּם כִּי יִצְאָה בִּי יָד יְהוָה :

רש"י הלהן תשברנה. בתמיהה שמה להם תכפנה עד אשר יגדלו לשון
(תהלים קמו) שזרו על ה' אלהיו : תעגנה. לשון חסור כלל כמו עג עוגה
ועמד בתוכה ויש פותרין לשון עיגון ולא יתכן שאם כן היה לו לינקד הנו"ן
דגש או לכתוב שני נוני"ן : כי יראה בי יד ה'. אמר רבי לוי כל מקום
שנאמר יד ה' מכת דבר היא ובנין אב לכולם (שמות ט) הגה יד ה' הויה :
(רש"י)

יד וַתִּשְׁנָה קוֹלָךְ וַתִּבְכִּינָה עוֹד וַתִּשְׁקַע עֵרְפָּה לַחֲמוֹתַי וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ :
טו וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבַמְתֶּךָ אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהֶיהָ שׁוֹבֵי אַחֲרֵי יְבַמְתֶּךָ :

רש"י הנה שבה יבמתך. זה טעמו למעלה תחת השי"ן לפי שהוא לשון
עבר (אסתר ב) ובזקר היא שבה טעמו למטה בבי"ת לפי שהוא לשון הווה
וכן כל כיוצא בהם : (רש"י)

טז וַתֹּאמֶר רוּת אֵל תִּפְגְּעֵי בִּי לְעִזְבֶּךָ לְשׁוֹב מֵאַחֲרֶיךָ כִּי אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִּי
אֵלַי וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֶלְיִן עִמָּךְ עַמִּי וְאֱלֹהֶיךָ אֱלֹהֵי :

רש"י אל תפגע בי. אל תפארי בי : כי אל אשר תלכי אלך. מכאן אמרו
רבותינו ז"ל גר שזא להתגייר מודיעים לו מקצת עונשים שאם זא לחזור
בו יחזור שמתוך דברים של רות אתה למד שאמרה לה נעמי אסור לנו
ללאת חוץ לתחום בשבת א"ל באשר תלכי אלך, אסור לנו להתייחד נקבה
עם זכר שאינה אישה אמרה לה באשר תליני אליו, עמנו מובדלים משאר
עמים בשש מאות ושלש עשרה מאות עמד עמי, אסור לנו ע"א אלהיך
אלהי, ארבע מיתות נמסרו לבית דין באשר תמותי אמות, שני קברים
נמסרו לבית דין אחד לנסקלין ונסרפין ואחד לנהרגין ונחנקין אמרה לה

[יז] בְּאִשֶּׁר תִּמְוֹתַי אָמוּת וְשָׁם אָקָבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יִסִּיף כִּי הַמְּוֹת יִפְרִיד **בֵּינִי** וּבֵינְךָ :

רָס"י כֹּה יַעֲשֶׂה ה' לִי. כֹּאשֶׁר הִתְחִיל לְהַרְעֵ שִׂילָאָה צִי יָדוּ לְהַמִּית אִישִׁי וְלִירָד מִנְכֹסִי : וְכֹה יוֹסִיף. אִם יִפְרִיד צִינִי וְצִינְךָ כִּי אִם הַמּוֹת : (רָס"י)

[יח] וַתֵּרָא כִּי מִתְאַמְּצֶת הִיא לְלָקֶת אֶתְּהָ וַתִּתְחַדֵּל לְדַבֵּר אֵלַיהָ :

רָס"י וַתַּחֲדַל לְדַבֵּר אֵלַיהָ. מִכֹּאן אָמְרוּ אִין מַרְצִין עֲלוּ וְאִין מִדְּקָדְקִין עֲלוּ : (רָס"י)

[יט] וַתִּלְכְּנָה שְׁתֵּייהֶם עַד בְּאֶנְהָ בַּיִת לֶחֶם וַיְהִי כְּבֹאֲנָה בַּיִת לֶחֶם וַתַּחֲסֶם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמְרָנָה הַזֹּאת נַעֲמִי :

רָס"י וַתִּלְכְּנָה שְׁתֵּייהֶם. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ זַר וְרַחָה כַּמָּה חֲצִיבִים הַגְּרִים לִפְנֵי הַקְּב"ה כִּוּוֹן שְׁנַתְנָה דַּעְתָּה לְהַתְּגַיֵּיר הַסּוּה אֹתָהּ הַכְּתוּב לְנַעֲמִי : וְתַהֶם כָּל הָעִיר. נַעֲשִׂית הוּמִיָּה כָּל הָעִיר כּוֹלֶם נַתְּקַצּוּ לְקַצּוֹר אֲשַׁתּוּ שֶׁל צוּעַז שְׁמַתָּה צוּ צִוּם : הַזֹּאת נַעֲמִי. ה"א נִקּוּדָה חֲטוּף מִפְּנֵי שֶׁהִיא צַתְמִיָּה הַזֹּאת נַעֲמִי שְׁרַגִּילָה לְלֹאֶת צִלְצִים וְצַפְרִדִּים חֲזִיתֶם מָה עֲלַתָּה לָּהּ עַל אֲשֶׁר יֹאֲחַתָּה לְחוֹלָה לְאַרְצַ : (רָס"י)

[כ] וַתֹּאמֶר אֵלַיהֶן אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי קְרָאוּ לִי מָרָא כִּי הִמַּר שְׂדֵי לִי מֵאֵד : **[כא]** אֲנִי מִלְּאָה הִלְכֹתִי וְרִיקֶם הִשִּׁיבֵנִי יְהוָה לָמָּה תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וַיַּהֲוֶה עֲנָה בִּי וְשְׂדֵי הָרַע לִי :

רָס"י מִלְּאָה הִלְכֹתִי. צַעוּסָר וְצִנִּים, ד"א שְׁהִיתָה מַעוּבַרְתָּ : עֵנָה צִי. הָעִיר עֲלוּ שְׁהַרְשַׁעְתִּי לִפְנֵיו, ד"א עֵנָה צִי מַדַּת הַדִּין כְּמוֹ וְעֵנָה גֹאֲוֹן יִשְׂרָאֵל : (רָס"י)

[כב] וַתָּשֶׁב נְעָמִי וְרוּת הַמּוֹאָבִיָּה כְּלֵתָהּ עִמָּה הַשָּׁבָה מִשְׂדֵי מוֹאָב וְהָמָּה בָּאוּ
בֵּית לָחֶם בְּתַחֲלֵת קִצִּיר שְׁעָרִים :

רס"י בתחלת קציר שעורים. בקצירת העומר הכתוב מדבר : (רס"י)

רות פרק-ב

[א] וַלְנַעֲמִי (מִידַע) מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חָיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֶלְיָמֶלֶךְ וְשָׁמוֹ
בְּעֹז :

רס"י מודע. קרוב בן אחיו של אלימלך היה אמרו רבותינו ז"ל אלימלך
וסלמון אבי בועז ופלוני אלמוני הגואל ואבי נעמי כולם בני נחשון בן
עמינדב היו ולא הועילו להם זכות אבותם בלאתם מהארץ לחוזה לארץ :
(רס"י)

[ב] וַתֹּאמֶר רות המואבית אל נעמי אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים
אחר אשר אמצא חן בעיניו ותאמר לה לכי בתי :

רס"י אלכה נא השדה. לאחד משדות הנסי העיר אחרי אחד מהם אשר
אמלא חן בעיניו שלא יגער בי : ואלקטה בשבלים אחר אשר אמלא חן
בעיניו. אחר מי אשר אמלא חן בעיניו : (רס"י)

[ג] וַתֵּלֶךְ וַתְּבוֹא וַתִּלְקֹט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקְּצָרִים וַיִּקֶּר מִקְרָהּ חֲלֻקַת הַשָּׂדֶה
לְבַעֲז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֶלְיָמֶלֶךְ :

רס"י ותבא ותלקט בשדה. מנינו במדרש רות עד לא אזלת אתת שהוא
אומר ותבא ואחר ותלקט אלא שהיתה מסמנת הדרכים קודם שנכנסה
לשדה והלכה ובאה וחזרה לעיר כדי לעשות סימנים ויונים שלא תטעה
בשבילין ותדע לשוב : ויקר מקרה לזא בחלקת השדה אשר לבעז : (רס"י)

[ד] וְהָיָה בְּעֵז בָּא מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ יְהוָה : **[ה]** וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְנַעֲרוֹ הַנָּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת :

רש"י לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת. וְכִי דָרְכוּ שָׁל זְבוּעַז לְשָׂאוֹל בְּנֵשִׁים אֲלָא דְזָרִי כְּנִיעוֹת וְחִכְמָה רָאָה זֶה שְׁתֵּי שְׂבָלִים לְקַטָּה שְׂלֵשָׁה אֵינָה לְקַטָּה וְהִיתָה מְלַקְטָת עוֹמְדוֹת מְעוֹמָד וְשׂוֹכְזוֹת מִיוֹשֵׁב כְּדִי שְׂלָא תִשְׁחָה : (רש"י)

[ו] וַיַּעַן הַנַּעַר הַנָּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשְּׂבָה עִם נַעֲמִי מְשֻׁדָּה מוֹאֲב :

רש"י הַשְּׂבָה עִם נַעֲמִי. הַטַּעַם לְמַעַלְלָה תַּחַת הַשִּׁי"ן לְפִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֶבֶר וְאֵינָה לְשׁוֹן פּוֹעֵלָת : (רש"י)

[ז] וַתֹּאמֶר אֶלְקָטָה נָא וְאֶסְפְּתִי בְּעַמְרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וְתָבוֹא וְתַעֲמוֹד מֵאֵז הַבְּקָר וְעַד עֶפְתָּה זֶה שְׂבֻתָּה הַבַּיִת מֵעַט :

רש"י וְתֹאמְרָה. זֵלְזָה : אֲלַקְטָה נָא. לְקַטְּ הַשְּׂבָלִים : וְאֶסְפְּתִי זַעֲמָרִים. שְׂכַחָה שָׁל עַמְרִים : (רש"י)

[ח] וַיֹּאמֶר בְּעֵז אֶל רוֹת הַלּוֹא שְׁמַעְתָּ בְּתִי אֶל תְּלִכִי לְלִקֹּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבַּקִּין עִם נַעֲרָתִי : **[ט]** עֵינֶיךָ בְּשָׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵיהֶן הַלּוֹא צוּיִתִּי אֶת הַנַּעֲרִים לְבִלְתִּי נִגְעֶךָ וְצָמַת וְהִלַּכְתָּ אֶל הַפְּלִים וְשִׁתִּית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבוּן הַנַּעֲרִים :

רש"י וְאִמִּית וְהִלַּכְתָּ אֶל הַכְּלִים. וְאִם תִּצְמָחִי אֶל תְּכַלְמֵי מַלְכַת וְלִשְׁתוֹת מַכְלֵי הַמַּיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַבוּן הַנַּעֲרִים : (רש"י)

[י] וְתִפֹּל עַל פְּנֵיהָ וְתִשְׁתַּחֲוֶה אַרְצָה וְתֹאמֶר אֵלָיו מִדּוּעַ מִצְּאֵתִי חוֹן בְּעֵינֶיךָ לְהַפְרִינִי וְאֲנֹכִי נִכְרָיָה : **[יא]** וַיַּעַן בְּעֵז וַיֹּאמֶר לָהּ הֲגַדְתָּ לִּי כָּל אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת חֲמוֹתֶךָ אַחֲרֵי מוֹת אִישׁךָ וְתַעֲזָבִי אֲבִיךָ וְאִמֶּךָ וְאַרְצְךָ מוֹלְדֶתְךָ וְתִלְכִי אֶל עִם אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ תְּמוֹל שְׁלֹשׁוֹם : **[יב]** יִשְׁלַם יְהוָה פְּעֻלְךָ וְיִתְּהִי מִשְׁכְּרֶתְךָ שְׁלָמָה מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּאתָ לְחַסוֹת תַּחַת כְּנָפָיו : **[יג]** וַתֹּאמֶר אֲמַצָּא חוֹן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי כִּי נִחְמַתְנִי וְכִי דַבַּרְתָּ עַל לֵב שְׂפִחְתֶּךָ

וְאֵלֶיךָ לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שְׂפַחַתֶּיךָ :

רס"י לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שְׂפַחַתֶּךָ. אֵינִי חַסְדָּה כְּאַחַת מִן הַשְּׂפַחוֹת שְׁלֶךְ :
(רס"י)

יד וַיֹּאמֶר לָהּ בַעַז לֵעֵת הָאֲכֹל גִּשְׁי הַלֵּם וְאֲכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם וְטַבַּלְתְּ פִּתְיֶךָ
בְּחֻמֶּץ וְתֵשֵׁב מִצַּד הַקּוֹצִרִים וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי וְתֹאכַל וְתִשְׁבַּע וְתִתֵּן :

רס"י וְטַבַּלְתְּ פִּתְךָ בְּחוּמֶץ. מִכֹּחַן שֶׁחֻמוֹץ יִפֶּה לְסַרְבַּ : וַיִּצְבֹּט לָהּ קָלִי.
וַיִּשְׁטַט לָהּ וְאֵין לָהּ דְּמִיוֹן בְּמַקְרָא אֲלֹא בְּלִשׁוֹן מַסְנֵה אַחֲרָיִים וְתוֹךְ וּבֵית
הַבְּיֻטָּה :
(רס"י)

טו וְתִקַּם לְלֶקֶט וַיִּצֹו בַעַז אֶת נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעֹמְרִים תִּלְקַט וְלֹא
תִּכְלִימוּהָ : **טז** וְגַם שֶׁל תִּשְׁלֹו לָהּ מִן הַצְּבָתִים וְעַזְבֹּתֵם וְלֶקְטָהּ וְלֹא תִגְעְרוּ
בָּהּ :

רס"י וְגַם שֶׁל תִּשְׁלֹו. שִׁכַח תִּשְׁכַּחוּ עֲשׂו עֲלֵמִיכֶם כִּאִילוֹ אַתֶּם שׂוֹכְחִים
תְּרַגְּמוּ כָל שְׂגָה שְׁלֹתָא וְכֵן עַל הַשֵּׁל, דְּבַר אַחַר לִשׁוֹן כִּי יִשַׁל זִיתְךָ : לְבַתִּים.
עֹמְרִים קִטְנִים יִשַׁ דּוּגְמַתּוֹ בְּלִשׁוֹן מַסְנֵה מִכֹּחַן לְבַתִּים אוֹ כְּרִיכּוֹת : (רס"י)

יז וְתִלְקַט בְּשָׂדֶה עַד הָעֶרֶב וְתִחַבֵּט אֶת אֲשֶׁר לֶקְטָהּ וַיְהִי כְּאִיפָה שְׁעָרִים :
יח וְתִשָּׂא וְתִבּוֹא הָעִיר וְתִרְא חֲמוּתָהּ אֶת אֲשֶׁר לֶקְטָהּ וְתוֹצֵא וְתִתֵּן לָהּ
אֶת אֲשֶׁר הוֹתֵרָה מִשְׁבָּעָה : **יט** וְתֹאמֶר לָהּ חֲמוּתָהּ אִיפָה לֶקְטָתְךָ הַיּוֹם
וְאַנְה עֲשִׂיתְךָ יְהִי מְכִירְךָ בְּרוּךְ וְתִגְדַּל לְחֲמוּתָהּ אֶת אֲשֶׁר עֲשִׂתָה עִמּוֹ וְתֹאמֶר
שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בַּעַז :

רס"י יְהִי מְכִירְךָ בְּרוּךְ. בַּעַל הַשְּׂדֵה שֶׁנִּשָּׂא וְנָתַן לָךְ פְּנִים לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה :
(רס"י)

כ וְתֹאמֶר נְעָמִי לְכַלְתֶּהּ בְּרוּךְ הוּא לִיהוּהָ אֲשֶׁר לֹא עָזַב חֲסִדּוֹ אֶת הַחַיִּים
וְאֶת הַמֵּתִים וְתֹאמֶר לָהּ נְעָמִי קְרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגְּאֻלָּנוּ הוּא :

רס"י אַתְּ הַחַיִּים וְאַתְּ הַמֵּתִים. שֶׁזֶן וּמִפְרַנְס אַתְּ הַחַיִּים וְנִטְפַל בְּלוֹרְכִי
הַמֵּתִים :
(רס"י)

[כא] ותאמר רות המואביה גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין עד אם פלו את כל הקציר אשר לי: **[כב]** ותאמר נעמי אל רות פלטה טוב בתי כי תצאי עם נערותיו ולא יפגעו בך בשדה אחר: **[כג]** ותדבק בנערות בעז ללקט עד פלות קציר השערים וקציר החטים ותשב את חמותה:

רות פרק-ג

[א] ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך: **[ב]** ועתה הלא בעז מדעתנו אשר היית את נערותיו הנה הוא זרה את גרן השערים חלילה:

רס"י מדעתנו. קרובינו: הנה הוא זרה. המוז וונטו"ר זלע"ז: הלילה. סהיה הדור פרוץ בגנבה וגזל והיה יסן בגורנו לשמור גורנו: (רס"י)

[ג] ורחצת וסכת ושמית (שמלתך) שמלתך עליך (וירדתי) וירדת הגרן אל תודעי לאיש עד פלתו לאכל ולשתות:

רס"י ורחצת. מטנוף ע"ז סלך: וסכת. חלו מכות: ושמית שמלותיך. בגדים של שבת: וירדת הגורן. וירדתי כתיב זכותי תרד עמך: אל תודעי לאיש. לבועז: (רס"י)

[ד] ויהי בשקבו וידעת את המקום אשר ישב שם ובאת וגלית מרגלתיו (ושכבת) ושכבת והוא יגיד לך את אשר תעשין: **[ה]** ותאמר אליה כל אשר תאמרי אלי אעשה: **[ו]** ותרד הגרן ותעש ככל אשר צוה חמותה:

רס"י ותרד הגורן ותעש. היא אמרה לה ורחצת וסכת ושמית שמלותיך עליך ואחר כך וירדת הגורן והיא לא עשתה כן חלל אמרה אם תרד כשאתי מקוסטת הפוגע בי והרואה אותי יאמר שאתי זונה לפיכך ירדה בתחלה הגורן ואחר כך קטה את עצמה כאשר אותה חמותה: (רס"י)

[ז] ויאכל בעז וישת וייטב לבו ויבא לשכב בקצה הערמה ותבא בלט ותגל מרגלתיו ותשכב:

רש"י וייטב לבו. עסק בתורה : ותבא בלבו. בנחת : (רש"י)

[ח] ויהי בחצי הלילה ויחרד האישי וילפת והנה אשה שכבת מרגלתיו :

רש"י ויחרד האישי. כסבור שד הוא ובהק לזעוק והיא אחזתו ולפתו בזרועותיה : וילפת. ואחז כמו (שופטים טז) וילפת שמסון : והנה אשה. נתן ידו על ראשה והכיר שהיא אשה : (רש"י)

[ט] ויאמר מי את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת כנףך על אמתך כי גאל אמתך :

רש"י ופרסת כנפך. כנף בגדך לכסותי בטליתך והוא לשון נישואין : כי גואל אשה. לגאול נחלת אישי כמו שנאמר (ויקרא כה) בא גואלו הקרוב אליו וגואל וגומר וחמותי ואני כריכות למכור נחלתנו ועתה עליך לקנות קנה גם אותי עמה שיזכר שם המת על נחלתו כשאבא על השדה יאמרו זאת אשת מחלון : (רש"י)

[י] ויאמר ברוכה את ליהוה בתי היטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לקת אחרי הבחורים אם ידל ואם עשיר :

רש"י מן הראשון. אשר עשית עם חמותך : (רש"י)

[יא] ועתה בתי אל תיראי כל אשר תאמרי אעשה לך כי יודע כל שער עמי כי אשת חיל את : **[יב]** ועתה כי אמנם כי (אם) גאל אנכי וגם יש גאל קרוב ממני :

רש"י ועתה כי אמנם. אם כתיב ולא קרי כלומר משמע ספק ודאי יש גואל קרוב ממנו, (ס"א אם משמע ספק והוא ודאי), אמר רבי יהושע בן לוי שלמון ואליםלך וטוב אחים היו ומהו אשר לאחינו לאליםלך לעולם קורא אדם את דודו אחיו כענין שנאמר (בראשית יד) וישמע אברם כי נצבה אחיו והלא אברהם דודו היה כך היה בועז לאליםלך בן אחיו קרובו

שָׁל מַחֲלוֹן אֲבָל טוֹב הִיָּה קְרוֹב יוֹתֵר : קְרוֹב מִמְּנִי. שֶׁהוּא אַח וְאֲנִי בֵּן אַח :
(כ"ט)

[יג] לִינִי הִלִּילָה וְהָיָה בְּבִקְרָא אִם יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל וְאִם לֹא יִחַפֵּץ לְגְאָלְךָ
וְיִגְאָלְתִּיךָ אֲנֹכִי חַי יְהוָה שְׂכָרִי עַד הַבִּקְרָא :

רש"י לִינִי הִלִּילָה. לִינִי בִלְחַ אִישׁ : חַי ה'. אֲמַרְהָ לּוֹ בְּדַבְרִים אַתָּה מוֹדִיעַנִי
קִפְז וְנִסְבַּע לֵה שְׁחִינָה מוֹדִיעָה בְּדַבְרִים וַיִּסַּ מְרֻבּוֹתֵינוּ אֲמַרְו לִיכְרוּ נִסְבַּע
שֶׁהִיָּה יִכְרוּ מִקְטֻרְגּוֹ אַתָּה פְּנוּי וְהִיא פְּנוּיָה בֵּחַ עֲלֵיהָ וְנִסְבַּע שְׁלַח יִבַּח עֲלֵיהָ
אַלְחָ עַל יָדֵי נִישׁוּאִין : (כ"ט)

[יד] וַתִּשְׁכַּב (מְרַגְלָתוֹ) מִרְגְּלוֹתָיו עַד הַבִּקְרָא וַתִּקַּם (בְּטָרוֹם) בְּטָרָם יִכִּיר
אִישׁ אֶת רַעְהוֹ וַיֹּאמֶר אֵל יִנְדַע כִּי בָּאָה הָאִשָּׁה הַגֵּרָוֹן :

רש"י וַיֹּאמֶר אֵל יוֹדַע. מוֹסַב עַל וַתִּקַּם בְּטָרָם יִכִּיר הוּא זָרָא לְקוֹם כִּי אֲמַר
בְּלִבּוֹ אִין כְּבוֹדֵי שְׂוֹדַע כִּי בָּאָה הָאִשָּׁה הַגֵּרָוֹן : (כ"ט)

[טו] וַיֹּאמֶר הָבִי הַמְטַפַּחַת אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְאַחֲזִי בָּהּ וַתֹּאחֲזֵ בָּהּ וַיִּמְדֵּשׁ שֵׁשׁ
שְׁעָרִים וַיִּשֶׁתַּע עָלֶיהָ וַיִּבְאֵה הָעִיר :

רש"י שֵׁשׁ שְׁעָרִים. אִי אֲפַסֵּר לֹאמַר שֶׁשׁ סְאִין שְׁאִין דְּרַכָּה שָׁל אִשָּׁה לְשַׁחַת
כְּמִשְׁאוּי זֶה אֲלַח שֶׁשׁ שְׁעָרִים מִמֶּשׁ וְרַמְזוּ לֵה שְׁעַתִּיד לְאַחַת מִמֶּנֶה בֵּן
שְׁמַתְזַרְךָ בְּשֶׁשׁ בְּרַכּוֹת רוּחַ חֲכָמָה וְזִינָה עֲלָהּ וְגִזְרָה רוּחַ דַּעַת וַיִּרְאַת ה' :
(כ"ט)

[טז] וַתִּבּוֹא אֶל חֲמוּתָהּ וַתֹּאמֶר מִי אַתָּה בְּתִי וַתִּגְדֵּלָה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה לָּהּ
הָאִישׁ : **[יז]** וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ הַשְּׁעָרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אֵלַי אֵל תִּבּוֹאִי
רִיקָם אֶל חֲמוּתָךְ : **[יח]** וַתֹּאמֶר שְׁבִי בְּתִי עַד אֲשֶׁר תִּדְּעִין אִיךָ יִפְלֵ דְבָר כִּי
לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי אִם פְּלָה הַדְּבָר הַיּוֹם :

רש"י כִּי אִם כֹּלָה. הָאִישׁ אַתָּה הַדְּבָר הַיּוֹם : (כ"ט)

[א] ובעז עלה השער וישב שם והנה הגאל עבר אשר דבר בעז ויאמר סורה
 שבה פה פלני אלמני ויסר וישב:

רס"י פלני אלמני. ולא נכתב שמו לפי שלא חזה לגאול: פלני אלמני.
 מתורגם צנזיאים (שמואל א' כא) כסי וטמיר: פלני. מכוסה ונעלם לשון
 (דברים יז) כי יפלא (בראשית יח) היפלא מה' דבר: אלמני. אלמון מבלי
 סם, (ס"א אלמוני שהיה אלמן מד"ת שהיה לו לרוש עמוני ולא עמונית
 מואבי ולא מואבית והוא אמר פן אשחית את נחלתי): (רס"י)

[ב] ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו: **[ג]** ויאמר
 לגאל חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך מכרה נעמי השבה משדה
 מואב: **[ד]** ואני אמרתי אגלה אונד לאמר קנה נגד הישבים ונגד זקני עמי
 אם תגאל גאל ואם לא יגאל הגידה לי (ואדע) ואדעה כי אין זולתך לגאול
 ואנכי אחריד ויאמר אנכי אגאל:

רס"י ואלעה כי אין זולתך. קרוב לגאול: (רס"י)

[ה] ויאמר בעז ביום קנותך השדה מיד נעמי ומאת רות המואבית אשת
 המת (קנית) קניתה להקים שם המת על נחלתו:

רס"י ומאת רות המואבית. אתה כריך לקנות והיא אינה מתרצה ללא אם
 כן תשאנה: (רס"י)

[ו] ויאמר הגאל לא אוכל (לגאול) לגאל לי פן אשחית את נחלתי גאל לך
 אתה גאלתי כי לא אוכל לגאל:

רס"י פן אשחית את נחלתי. זרעי כמו (תהלים קכז) נחלת ה' בניס לתת
 פגם בזרעי שנאמר (דברים כג) לא יבא עמוני ומואבי וטעה בעמוני ולא

יז וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל:

כ"י על הגאלה. זו מכירה: תמורה. זו חליפין: שלף איש נעלו. זהו קניין כמו שאנו קונין בסודר במקום נעל, ורבותינו ז"ל נחלקו בדבר מי נתן למי יש אומרים קונין בכליו של קונה ובוטעו נתן לגואל ויש אומרים קונין בכליו של מקנה וגואל נתן לבוטעו: וזאת התעודה בישראל. משפט העדות

יח ויאמר הגאל לבעז קנה לך וישלף נעלו: יט ויאמר בעז לזקנים וכל העם עדים אתם היום כי קניתי את כל אשר לאלימלך ואת כל אשר לכליון ומחלון מנד נעמי: כ וגם את רות המאביה אשת מחלון קניתי לי לאשה להקים שם המת על נחלתו ולא יפרת שם המת מעם אחיו ומשער מקומו עדים אתם היום:

כ"י להקים שם המת על נחלתו. מתוך שאשתו יולאה וזאה בנחלה ומכנסת ומוציאה אומרים זאת היתה אשת מחלון שמו נזכר עליה: (כ"ט)

כא ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן יהוה את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתייהם את בית ישראל ועשה חיל באפרתה וקרא שם ובית לחם:

כ"י כרחל וכלאה. אף על פי שהיו משבט יהודה ומצני לאה מודים הם על רחל שהיתה עיקרה של בית והקדימו רחל ללאה: וקרא שם. כלומר יגדל שמו

כב ויהי ביתך כבית פרא אשר ילדה תמר ליהודה מן הזרע אשר יתן יהוה לך מן הנערה הזאת:

[יג](#) ויקח בעז את רות ותהי לו לאשה ויבא אליה ויתן יהוה לה הריון ותלד בן: [יד](#) ותאמרנה הנשים אל נעמי ברוך יהוה אשר לא השבית לך גאל היום ויקרא שמו בישראל: [טו](#) והיה לך למשיב נפש ולכלכל את שיבתך כי כלתך אשר אהבתך ילדתו אשר היא טובה לך משבעה בנים: [טז](#) ותקח נעמי את הילד ותשתהו בחיקה ותהי לו לאמנת: [יז](#) ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי ותקראנה שמו עובד הוא אבי ישי אבי דוד: [יח](#) **(פ)** ואלה תולדות פרץ פרץ הוליד את חצרון: [יט](#) וחצרון הוליד את רם ורם הוליד את עמינדב:

כ"י ואלה תולדות פרץ. לפי שייחס את דוד על שמה של רות המואביה חזר ויחסו על סם יהודה: חסלת מגלת רות: (כ"י)

[כ](#) ועמינדב הוליד את נחשון ונחשון הוליד את שלמה: [כא](#) ושלמון הוליד את בעז ובעז הוליד את עובד: [כב](#) ועבד הוליד את ישי וישי הוליד את דוד: **(כ"ב)**